

บทความวิจัย (Research Article)

ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วย โรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี HEALTH LITERACY AND HEALTH BEHAVIORS FOR CHRONIC KIDNEY DISEASE IN DIABETICS PATIENT GROUP, BANMAI SUBDISTRICT, PAKKRET DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE

นางสาวขวัญทิพย์ เฮงไป๋

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านใหม่

อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสาน (Mixed Method) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน รวมทั้งศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน มีการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ คือ 1) วิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม ผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคเบาหวานที่ขึ้นทะเบียนและมารับบริการต่อเนื่อง ในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านใหม่ จำนวน 355 คน เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 27 พฤษภาคม - 31 ตุลาคม 2566 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน 2) วิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้ในการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ± 0.76) พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 ± 0.39) ความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.170$, $p < 0.001$) และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ คือ การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ การเสริมสร้างทักษะและความตระหนัก การสนับสนุนให้เกิดการเข้าถึงบริการ สนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรัง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ผู้บริหารองค์กรในพื้นที่ ควรให้ความสำคัญในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน มีการสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในพื้นที่ และสนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้ และ ศักยภาพให้กับทีมสุขภาพทุกระดับ เป็นประจำและต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ / พฤติกรรมสุขภาพ/ ผู้ป่วยโรคเบาหวาน / โรคไตเรื้อรัง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์ปัจจุบัน โรคไตเรื้อรังเป็นปัญหาสำคัญ เป็นโรคที่พบบ่อย และเป็นโรคที่รักษาไม่หายขาด จำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง พบ 1 ใน 10 ของประชากรทั่วโลกมีการทำงานของไตผิดปกติ และพบว่ามีผู้เสียชีวิตประมาณ 1 ล้านคน มีสาเหตุมาจากการไม่ได้เข้ารับการรักษาโรคไตวายเรื้อรังในประเทศไทยประสบกับปัญหาของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังเป็นจำนวนมากจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสาธารณสุข ในปี 2565 พบว่า 1 ใน 25 ของผู้ป่วย โรคเบาหวาน และ โรคความดันโลหิตสูงกลายเป็นผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังรายใหม่ มีผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะ 3 จำนวน 420,212 ราย ระยะ 4 จำนวน 420,212 ราย และระยะที่ 5 ที่ต้องล้างไต มากถึง 62,386 ราย จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการรักษาโรคไตเรื้อรัง (กรมควบคุมโรค,2566)

โรคเบาหวานเป็นสาเหตุนำไปสู่โรคไตเรื้อรังจำนวนมากในประเทศไทย จากข้อมูลของสมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย สาเหตุของโรคไตเรื้อรังที่ได้รับการบำบัดทดแทนไตของผู้ป่วยในปี 2563 ที่เกิดจากโรคเบาหวาน คิดเป็นร้อยละ 41.50 (สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย,2563)

จากรายงานประจำปีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี ปี 2565 พบว่ามีผู้ป่วยที่รักษาด้วยโรคเบาหวานจำนวน 56,484 ราย ได้รับการตรวจคัดกรองภาวะแทรกซ้อนทางไต จำนวน 13,719 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.29 ของผู้ป่วยโรคเบาหวานทั้งหมด มีภาวะแทรกซ้อนทางไต จำนวน 2,159 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.73 ของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ได้รับการตรวจคัดกรองภาวะแทรกซ้อนทางไตทั้งหมด สถานการณ์โรคไตเรื้อรังตำบลบ้านใหม่ พบผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง จำนวน 260 ราย มีผู้ป่วยที่รักษาด้วยโรคเบาหวานจำนวน 1,616 ราย ได้รับการตรวจคัดกรองภาวะแทรกซ้อนทางไต จำนวน 407 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.19 ของผู้ป่วยโรคเบาหวานทั้งหมด มีภาวะแทรกซ้อนทางไต จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.21 ของผู้ป่วยโรคเบาหวานของได้รับการตรวจคัดกรองภาวะแทรกซ้อนทางไตทั้งหมดและมีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นทุกปี (HDC จังหวัดนนทบุรี,2565)

สำหรับแนวทางการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน มีความจำเป็นต้องสร้างความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับโรคไต เพื่อให้ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ และมีพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานได้ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (health literacy) คือ ความสามารถด้านสุขภาพของบุคคลในการเข้าถึงข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจ การตัดสินใจ เพื่อวิเคราะห์ ประเมินการปฏิบัติและจัดการตนเอง รวมทั้งสามารถชี้แนะเรื่องสุขภาพส่วนบุคคล ครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เกิดสุขภาพที่ดี มีคุณลักษณะพื้นฐาน 6 คุณลักษณะ คือ ความรู้ ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ ทักษะการจัดการตนเอง ทักษะการสื่อสาร การรู้เท่าทันสื่อ และ ทักษะการตัดสินใจ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ เป็นเรื่องที่สำคัญในการป้องกันปัญหาสุขภาพของคนไทยทุกคน บุคคลที่ขาดความรู้ด้านสุขภาพจะไม่สามารถดูแลรักษาสุขภาพของตนเองให้มีสุขภาพดีได้ ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของตนเอง

จนเกิดโรคภัยไข้เจ็บที่รุนแรงหรือต้องรักษาตัวเรื้อรัง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมหรืองานต่างๆ อาจทำให้เกิดความสูญเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการ รักษาพยาบาล เป็นภาระแก่บุคคลในครอบครัวที่ต้องให้การดูแล และให้ความช่วยเหลือ และในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพจะสามารถพึ่งพาตนเอง ในการดูแลสุขภาพได้และสามารถช่วยส่งเสริมให้ครอบครัวสุขภาพดีได้ และในด้านการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องมีการดำเนินการที่ชัดเจนอย่างต่อเนื่องหลากหลายวิธี และมีรูปแบบที่เหมาะสมเฉพาะเจาะจงกับข้อมูลปัญหาของผู้ป่วยโรคเบาหวาน และสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสังคมเพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ โดยเฉพาะการสนับสนุนให้มีความสามารถในพฤติกรรมสุขภาพ ในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานให้เกิดความยั่งยืนต่อไป (กองสุศึกษา กรมสนับสนุน บริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข,2559)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรีเป็นอย่างไร รวมทั้ง ศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ซึ่งผลการวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

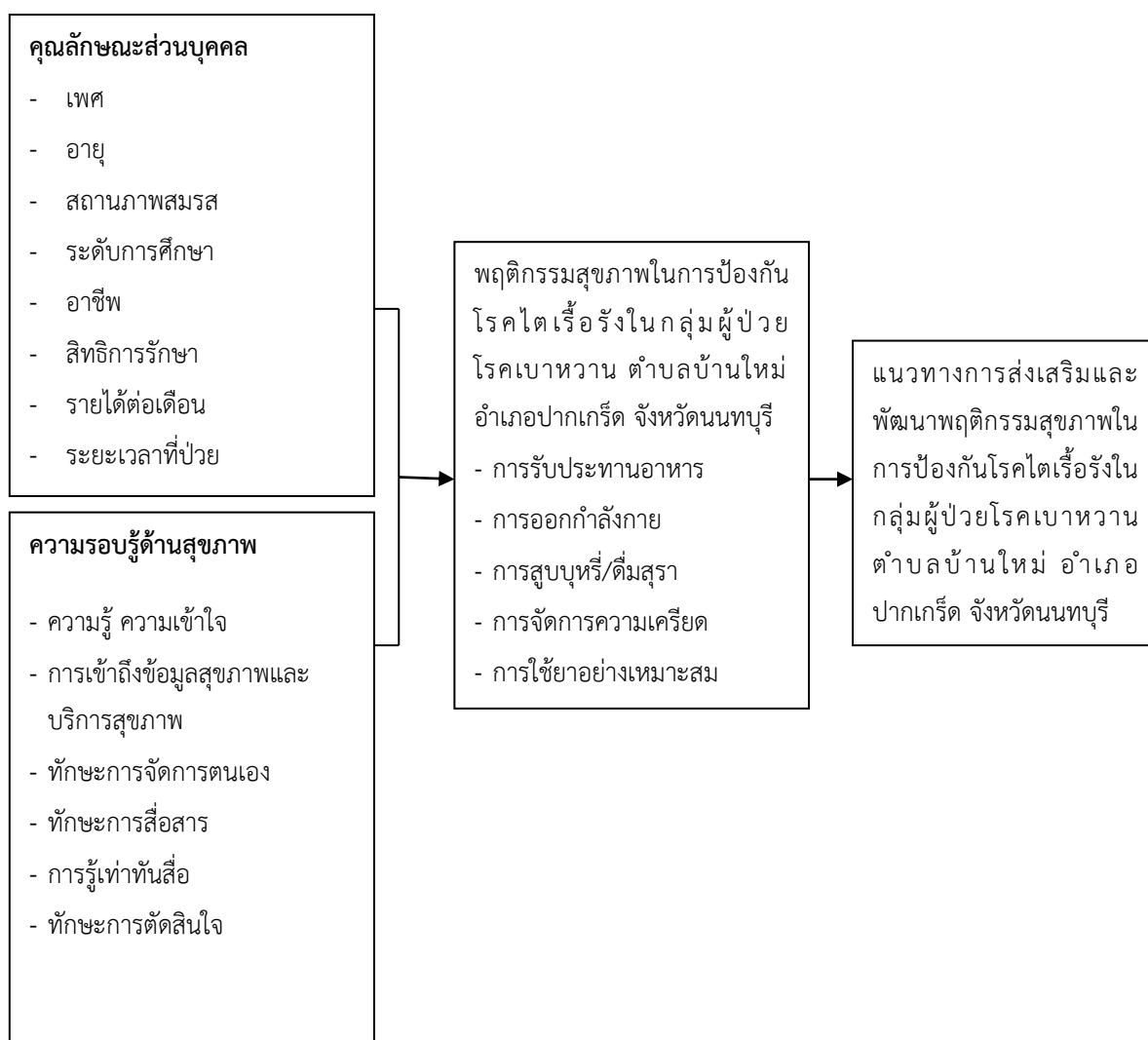
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรอบรู้ด้านสุขภาพกับ พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
4. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรัง ในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Method) โดยมีแนวทางการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ ดังนี้ 1) ศึกษาความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปเป็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 สำหรับการวิจัยในเชิงปริมาณประชากรเป้าหมาย คือ ผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคเบาหวานที่ขึ้นทะเบียนและมารับบริการต่อเนื่อง ในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 355 คน สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บตัวอย่างประชากรทั้งหมด

ระยะที่ 2 สำหรับการวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานเกิน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน ผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 6 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 12 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือเก็บรวบรวมเชิงปริมาณ เป็น แบบสอบถามความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ สิทธิการรักษา และระยะเวลาที่ป่วย โดยเป็นคำถามแบบเติมคำและแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ด้านสุขภาพ เป็น แบบสอบถามความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ซึ่งประเมินความรู้ด้านสุขภาพ 6 องค์ประกอบ ความรู้ ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ ทักษะการจัดการตนเอง ทักษะการสื่อสาร การรู้เท่าทันสื่อ และทักษะการตัดสินใจ ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด และมีการแปลผลคะแนนความรู้ด้านสุขภาพเป็น 3 ระดับ ได้แก่ สูง ปานกลาง ต่ำ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพทั้งทางบวกและทางลบในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำนวน 3 ประเด็น คือ การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย และการสูบบุหรี่/ดื่มสุรา ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ ไม่ได้ปฏิบัติ 1-2 วัน/สัปดาห์ 3 วัน/สัปดาห์ 4-5 วัน/สัปดาห์ และ 6-7 วัน/สัปดาห์ และมีการแปลผลคะแนนพฤติกรรมสุขภาพ เป็น 3 ระดับ ได้แก่ สูง ปานกลาง ต่ำ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพทั้งทางบวกและทางลบในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำนวน 2 ประเด็น คือ การจัดการความเครียด และการใช้ยาอย่าง

เหมาะสม ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ ไม่ได้ปฏิบัติ น้อยครั้ง เกือบทุกครั้ง และทุกครั้ง และมีการแปลผลคะแนนพฤติกรรมสุขภาพ เป็น 3 ระดับ ได้แก่ สูง ปานกลาง ต่ำ

3.2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นแนวคำถามประกอบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4.1 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามความรอบรู้ด้านสุขภาพกับ พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ทดสอบหาความตรงของเนื้อหาและหาค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

การหาความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้องของเนื้อหา

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุง แก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ป่วยโรคเบาหวานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งมีลักษณะเดียวกับประชากรที่วิจัยแต่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้เลือกทดสอบแบบสอบถาม กับผู้ป่วยโรคเบาหวานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7

4.2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดย ศึกษารายละเอียดของเรื่อง ที่จะทำการศึกษาทั้งจากเอกสารวิชาการ แนวคิดทฤษฎี รายงานและการวิจัยต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการสร้าง เครื่องมือ และผลที่ได้จากการศึกษานำมาสร้างเครื่องมือ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยลักษณะ ของประชากร ตลอดจนความครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

5. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้รับการพิจารณารับรองจาก คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี ถนนรัตนธิเบศร์ ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ให้สามารถดำเนินการได้ โดยมีการรับรองตั้งแต่วันที่ 26 พฤษภาคม 2566 ได้รับเอกสารรับรองเลขที่ 21/2566

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามความรอบรู้ด้านสุขภาพ กับพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีให้กับผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคเบาหวานที่ขึ้นทะเบียนและมารับบริการต่อเนื่อง ในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และใช้เวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 27 พฤษภาคม 2566 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2566

6.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานเกิน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน ผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 6 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 12 คน

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

7.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ประมวลผลข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรัง โดยการวิเคราะห์หาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient)

7.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้ในการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคเบาหวานที่ขึ้นทะเบียนและมารับบริการต่อเนื่อง ในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 355 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 237 คน ร้อยละ 66.8 เพศชาย จำนวน 118 คน ร้อยละ 33.2 ส่วนใหญ่อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 233 คน ร้อยละ 65.6 รองลงมาอายุ 50 – 60 ปี จำนวน 98 คน ร้อยละ 27.6 และอายุต่ำกว่า 50 ปี จำนวน 24 คน ร้อยละ 6.8 สถานภาพส่วนใหญ่สมรส จำนวน 215 คน ร้อยละ 60.6 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 185 คน ร้อยละ 52.1 และไม่ได้ประกอบอาชีพเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 265 คน ร้อยละ 74.6 สิทธิการรักษาส่วนใหญ่ คือ หลักประกันสุขภาพ (บัตรทอง) จำนวน 288 คน ร้อยละ 81.1 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 266 ร้อยละ 74.6 และระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานส่วนใหญ่ 5 – 10 ปี จำนวน 156 คน ร้อยละ 43.9 รองลงมาต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 121 คน ร้อยละ 34.1 และ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 78 คน ร้อยละ 22.0

1.2 ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน (องค์ประกอบที่ 1-6) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ± 0.76)

ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน เมื่อพิจารณาภาพรวมรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง คือ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ ความเข้าใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ± 0.69) รองลงมาองค์ประกอบที่ 3 ทักษะการจัดการตนเอง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ± 0.66) และองค์ประกอบที่ 4 ทักษะการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ± 0.74) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ องค์ประกอบที่ 2 การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ± 0.70) รองลงมาองค์ประกอบที่ 6 ทักษะการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ± 0.80) และองค์ประกอบที่ 5 การรู้เท่าทันสื่อ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ± 0.80) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 : จำนวน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน จำแนกตามรายองค์ประกอบ (n=355)

ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ ความเข้าใจ	3.89	0.69	สูง
องค์ประกอบที่ 2 การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ	3.60	0.70	ปานกลาง
องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการจัดการตนเอง	3.77	0.66	สูง
องค์ประกอบที่ 4 ทักษะการสื่อสาร	3.76	0.74	สูง
องค์ประกอบที่ 5 การรู้เท่าทันสื่อ	3.48	0.80	ปานกลาง
องค์ประกอบที่ 6 ทักษะการตัดสินใจ	3.50	0.89	ปานกลาง
ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานโดยรวม	3.67	0.59	ปานกลาง

1.3 พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี จากการศึกษาพบว่า ระดับพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน (5 ประเด็น) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 ± 0.39)

พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ส่วนใหญ่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ การออกกำลังกาย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ± 1.99) รองลงมาคือ การรับประทานอาหาร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 ± 0.75) การใช้ยาอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.25 ± 0.40) และ การจัดการความเครียด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.01 ± 0.47) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ คือ การสูบบุหรี่/ดื่มสุรา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.27 ± 0.80) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 : จำนวนค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยรวมและจำแนกตามรายประเด็น (n=355)

พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การรับประทานอาหาร	3.02	0.75	ปานกลาง
การออกกำลังกาย	3.31	1.99	ปานกลาง
การสูบบุหรี่/ดื่มสุรา	1.27	0.80	ต่ำ
การจัดการความเครียด	2.01	0.47	ปานกลาง
การใช้ยาอย่างเหมาะสม	2.25	0.40	ปานกลาง
พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานโดยรวม	2.47	0.39	ปานกลาง

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางกรือ จังหวัดนนทบุรี จากการศึกษาพบว่า

เพศ มี ความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = -0.174, p < 0.001$)

ระดับการศึกษา มี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.185, p < 0.000$)

อาชีพ มี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.170, p < 0.001$) และ มี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการสูบบุหรี่/ดื่มสุรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.228, p < 0.000$)

สิทธิการรักษา มี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.147, p < 0.001$) และ มี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการสูบบุหรี่/ดื่มสุรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.265, p < 0.000$)

รายได้ต่อเดือน มี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการออกกำลังกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.171, p < 0.001$) และ มี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการสูบบุหรี่/ดื่มสุรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.216, p < 0.000$)

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไทรเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางกรือ จังหวัดนนทบุรี จากการศึกษาพบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวม มี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไทรเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.170, p < 0.001$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 : ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไทรเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ภาพรวม ($n=355$)

ตัวแปร	พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไทรเรื้อรัง	
	r	p-value
ความรู้ด้านสุขภาพโดยรวม	0.170**	0.001

หมายเหตุ : **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไทรเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า

องค์ประกอบที่ 2 การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.351, p < 0.000$)

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการจัดการตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.521, p < 0.000$)

องค์ประกอบที่ 4 ทักษะการสื่อสารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.276, p < 0.000$)

องค์ประกอบที่ 4 ทักษะการสื่อสารมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับพฤติกรรมการใช้ยาอย่างเหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = -0.226, p < 0.000$)

องค์ประกอบที่ 5 การรู้เท่าทันสื่อมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการรับประทานอาหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.340, p < 0.000$)

องค์ประกอบที่ 5 การรู้เท่าทันสื่อมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.526, p < 0.000$)

องค์ประกอบที่ 5 การรู้เท่าทันสื่อมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับพฤติกรรมการจัดการความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = -0.183, p < 0.000$)

องค์ประกอบที่ 6 ทักษะการตัดสินใจมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.371, p < 0.000$)

องค์ประกอบที่ 6 ทักษะการตัดสินใจมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับพฤติกรรมการใช้ยาอย่างเหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = -0.173, p < 0.000$)

2. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

สำหรับศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1.1. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังของผู้ป่วยโรคเบาหวาน พบว่า ผู้ป่วยโรคเบาหวานยังขาดความตระหนักในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ทั้งเรื่อง การรับประทานอาหาร และการออกกำลังกาย

1.2 การรับรู้ข่าวสารในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในของผู้ป่วยโรคเบาหวาน พบว่า ผู้ป่วยโรคเบาหวาน ได้รับรู้ข่าวสารในการป้องกันโรคไตเรื้อรัง ผ่านทางช่องทางต่างๆ

1.3 การจัดบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน พบว่า การให้บริการยังไม่เพียงพอ และยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

1.4 รูปแบบการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ควรมีรูปแบบ ดังนี้ การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ การเสริมสร้างทักษะและความตระหนัก สนับสนุนให้เกิดการเข้าถึงบริการ และ สนับสนุนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน

1.5 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน พบว่า ควรมีการใช้ระยะในการจัดกิจกรรมไม่เกิน 30 นาที โดยให้บูรณาการร่วมกับคลินิกโรคเรื้อรังของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

1.6 เนื้อหาความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน พบว่า ควรใช้ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข

1.7 การประเมินผลในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน พบว่า ควรมีการประเมินโดยการคัดกรองสุขภาพผู้ป่วย ประเมินการรับประทานอาหาร ประเมินการออกกำลังกาย ประเมินภาวะเครียด ประเมินการใช้ยา ประเมินความรู้ผู้ป่วย และประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ป่วย

1.8 ภาาติเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน พบว่า ควรเป็นทีมบุคลากรทางการแพทย์ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ญาติและผู้ดูแล ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.9 การสนับสนุนในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและภาคีเครือข่าย ควรสนับสนุนงบประมาณ

ทรัพยากร จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ต่างๆ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ และส่งเสริมการจัดบริการเอื้อต่อการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน

1.10 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน คือ ผู้ป่วยโรคเบาหวานยังขาดความรู้และความตระหนักในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรัง การเข้าถึงบริการการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังยังแยกส่วนขาดการบูรณาการ ข้อเสนอแนะ คือ หน่วยบริการสุขภาพควรสร้างความรู้และความตระหนักในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ หน่วยบริการสุขภาพควรสนับสนุนการเข้าถึงบริการการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย หน่วยบริการสุขภาพควรจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานโดยบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วน

จากการสนทนากลุ่ม จึงได้เสนอให้มีการจัดรูปแบบแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ดังนี้

1. การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน แบบบูรณาการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ เกี่ยวกับโรคไต ให้ความรู้เรื่องโรคไต ให้ความรู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโภชนาการลดหวานมัน เค็ม สูตรอาหารลดพุง ลดโรค อาหารสำหรับผู้ป่วยโรคไต การออกกำลังกายที่เหมาะสม การใช้ยาที่เหมาะสม ความรู้เรื่องสุขภาพจิต และการป้องกันภาวะแทรกซ้อน

2. การเสริมสร้างทักษะและความตระหนัก ในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน แบบบูรณาการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการสร้างเครือข่ายชุมชนลดการบริโภคเกลือและโซเดียมในชุมชน และค้นหาบุคคลต้นแบบในชุมชน

3. การสนับสนุนให้เกิดการเข้าถึงบริการในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยการคัดกรองโรคไตในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตรวจคัดกรองสุขภาพในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มารับบริการใน คลินิกโรคเรื้อรัง จัดทำทะเบียนฐานข้อมูลรายชื่อผู้ป่วย จัดให้บริการรักษาตามหลักการแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว โดยทีมสหวิชาชีพ และจัดทีมสุขภาพในการช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาฯ ทั้งในสถานบริการและในชุมชน

4. สนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยการจัดให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ เช่น สวนผักในชุมชน สถานที่ออกกำลังกายในชุมชน ร้านอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางกร่าง จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

1. ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางกร่าง จังหวัดนนทบุรี

ผลการศึกษา ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจ รองลงมาด้านทักษะการจัดการตนเอง และด้านทักษะการสื่อสาร องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ รองลงมาด้านทักษะการตัดสินใจ และด้านการรู้เท่าทันสื่อ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกตุรินทร์ บุญคล้าย และคณะ(2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรม การดูแลตนเองและอัตราการครอง ของไตในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3-4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้เป็นโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3-4 ที่มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี กรุงเทพมหานคร ระหว่างเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2561 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 97 ราย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมดูแลตนเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยความรู้ด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความรอบรู้สุขภาพด้านความเข้าใจ ด้าน การเข้าถึงข้อมูล ด้านทักษะการสื่อสารและด้านการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง และมีความรอบรู้ด้าน สุขภาพด้านการจัดการตนเองและด้านทักษะการตัดสินใจอยู่ในระดับสูง

2. พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางกร่าง จังหวัดนนทบุรี

ผลการศึกษา พฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางกร่าง จังหวัดนนทบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายประเด็น พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การจัดการความเครียด และการใช้ยาอย่างเหมาะสม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ คือ การสูบบุหรี่/ดื่มสุรา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกตุรินทร์ บุญคล้าย และคณะ(2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมดูแลตนเองและอัตราการครองของไตในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3-4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้เป็นโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3-4 ที่มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี กรุงเทพมหานคร ระหว่างเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2561 คัดเลือกกลุ่ม ตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 97 ราย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มี

พฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความรอบรู้สุขภาพด้านความเข้าใจ ด้าน การเข้าถึงข้อมูล ด้านทักษะการสื่อสารและด้านการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง และมีความรอบรู้ด้าน สุขภาพด้านการจัดการตนเองและด้านทักษะการตัดสินใจอยู่ในระดับสูง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางกรี่ จังหวัดนนทบุรี

ผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางกรี่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการสูบบุหรี่/ดื่มสุรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สิทธิการรักษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการสูบบุหรี่/ดื่มสุรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพการสูบบุหรี่/ดื่มสุรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรพรรณ อุณาภา และ ขวัญชัย รัตนมณี (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม的自我ดูแลตนเอง เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางไต ในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง ของโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม的自我ดูแลตนเองเพื่อ ป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางไต ของผู้ป่วยของโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคไตเรื้อรัง จำนวน 280 ราย ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควต้า (Quota sampling) รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านประชากร คือ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมปฏิบัติตัวเพื่อชะลอไตเสื่อมของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางกรี่ จังหวัดนนทบุรี

ผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางกรี่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวม มี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรค

ไต่เรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ ทักษะการจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ และ ทักษะการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการออกกำลังกายในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การรู้เท่าทันสื่อมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับประทานอาหาร ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ พายัพตรและคณะ(2564) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนกับพฤติกรรม การจัดการตนเองในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้ป่วย โรคไตเรื้อรังจำนวน 91 คน พบว่า ความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.1$ และร่วมกันทำนายพฤติกรรม การจัดการตนเองได้ร้อยละ 51.00

5. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ยังขาดความรู้และความตระหนักในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังของผู้ป่วยโรคเบาหวาน การจัดบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน การให้บริการยังไม่เพียงพอ และครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย และยังขาดการบูรณาการและการสนับสนุนทางด้านต่างๆของทีมสุขภาพ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้มีการเสนอให้มีการจัดรูปแบบแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ดังนี้

1. การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน แบบบูรณาการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ เกี่ยวกับโรคไต ให้ความรู้เรื่องโรคไต ให้ความรู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโภชนาการลดหวานมัน เค็มสูตรอาหารลดพุง ลดโรค อาหารสำหรับผู้ป่วยโรคไต การออกกำลังกายที่เหมาะสม การใช้ยาที่เหมาะสม ความรู้เรื่องสุขภาพจิต และการป้องกันภาวะแทรกซ้อน
2. การเสริมสร้างทักษะและความตระหนัก ในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน แบบบูรณาการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการสร้างเครือข่ายชุมชนลดการบริโภคเกลือและโซเดียมในชุมชน และค้นหาบุคคลต้นแบบในชุมชน
3. การสนับสนุนให้เกิดการเข้าถึงบริการในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยการ คัดกรองโรคไตในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ตรวจคัดกรองสุขภาพในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มารับบริการใน คลินิกโรคเรื้อรัง จัดทำทะเบียนฐานข้อมูลรายชื่อ

ผู้ป่วย จัดให้บริการรักษาตามหลักการแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว โดยทีมสหวิชาชีพ และจัดทีมสุขภาพในการช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ทั้งในสถานบริการและในชุมชน

4. สนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยการจัดให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ เช่น สวนผักในชุมชน สถานที่ออกกำลังกายในชุมชน ร้านอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อภิชัย คุณิพงษ์และคณะ(2566) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการป้องกันการเกิดภาวะไตเรื้อรังในผู้ป่วยเบาหวาน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วยเบาหวานในอำเภอพระนครศรีอยุธยา 300 คน พบว่า แนวทางการป้องกันการเกิดภาวะไตเรื้อรังในผู้ป่วยเบาหวานคือ การสร้างความรู้ ความตระหนักให้ผู้ป่วยเบาหวาน ญาติผู้ป่วย การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ การเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อลดความเสี่ยง การจัดการโรคไตเรื้อรังโดยชุมชน และการพัฒนาคุณภาพสถานบริการสาธารณสุขในการป้องกันการเกิดภาวะไตเรื้อรังในผู้ป่วยเบาหวาน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ควรมีแนวทางและรูปแบบการพัฒนาระบบบริการสุขภาพเพื่อเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังให้กับหน่วยบริการทุกระดับ ควรมีแผนพัฒนาหน่วยบริการและทีมบุคลากรด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในชุมชน และการดึงภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีระบบและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้บริหารองค์กรในพื้นที่ ควรให้ความสำคัญในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน เพื่อลดอัตราการเกิดโรคไตเรื้อรังในชุมชน ควรมีการสร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในพื้นที่เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินการตามแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานในชุมชน และควรมีการพัฒนาความรู้ และ ศักยภาพให้กับทีมสุขภาพทุกระดับ เป็นประจำและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานจากพื้นที่อื่นๆ และควรมีการถอดบทเรียนในการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานของหน่วยบริการสาธารณสุขเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ และควรมีการนำเสนอผลที่ได้จากการถอดบทเรียนแต่ละครั้ง นำมาสรุปในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานในทุกระดับ เพื่อจะได้มีการพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคไตเรื้อรังในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานในแต่ละพื้นที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค.(2566,9 มีนาคม).สำนักสื่อสารความเสี่ยงและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ <https://ddcmoph.go.th/brc/news>.
กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.(2559).การเสริมสร้างและประเมินความ
รอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ กลุ่มเด็กวัยเรียน กลุ่มวัยทำงาน.
- เกตุณรินทร์ บุญคล้าย และคณะ.(2562).ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการดูแล
ตนเองและอัตราการครอง ของไตในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 3 – 4.วารสารวิทยาลัยพยาบาล
บรมราชชนนี อุดรดิตถ์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2563 หน้า 232-237
- ภทรพรรณ อนุภาค และขวัญชัย รัตนมณี.(2558).ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเอง เพื่อ
ป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางไต ในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง ของโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า
จังหวัดสมุทรสงคราม.วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-
ธันวาคม 2558 หน้า 44
- ศิริวรรณ พายพัตร และคณะ.(2564).ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนกับพฤติกรรม
การจัดการตนเองในผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง.วารสารการพยาบาลและสุขภาพ สสอท. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2
พฤษภาคม-สิงหาคม 2564 หน้า 32-34
- สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย.(2563).ข้อมูลการบำบัดทดแทนไตในประเทศไทย พ.ศ.2563.
- อภิชัย คุณิพงษ์ และคณะ.(2566).การพัฒนาแนวทางการป้องกันการเกิดภาวะไตเรื้อรังในผู้ป่วยเบาหวาน
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.Journal of Roi Kaensarn Academi
ปีที่ 8 ฉบับที่ 5 พฤษภาคม 2566 หน้า 206
- HDC จังหวัดนนทบุรี.(2565,16 พฤศจิกายน).กลุ่มรายงานมาตรฐาน >>ข้อมูลเพื่อตอบสนอง Service Plan
สาขาไต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี.
https://nb.hdc.moph.go.th/hdc/reports/page.php?cat_id=e71a73a77b1474e63b71bccf727009ce